

persbericht 15 januari 2010

Aanbestedingen architectuuroopdrachten in 2009 - II

Het Rapport van het Steunpunt Architectuuroopdrachten & Ontwerpwedstrijden over alle Nederlandse aanbestedingsprocedures (nationaal en Europees) van architectuuroopdrachten in 2009, zie persbericht 11 januari 2010, heeft zoveel vragen om nadere informatie opgeroepen, dat het Steunpunt aanvullende gegevens nodig acht. Duidelijk is, dat een groter inzicht in de architectenbranche gewenst is om het aanbesteden van architectendiensten verder te professionaliseren.

Proportionaliteit

Het Steunpunt relateerde de in 2009 gestelde omzeteisen aan gegevens uit de bedrijfsvergelijkende onderzoeken van de BNA over de jaren 2006-2008 (boekjaren waarop de omzeteisen betrekking hadden). De essentie van deze paragraaf is dat het verstandig is om de proportionaliteit van een omzeteis niet uitsluitend te baseren op de omvang van de opdracht, maar om ook aandacht te besteden aan daadwerkelijk behaalde omzetten in de architectenbranche. Forse omzeteisen worden ingegeven door een zekerheidswens, maar als de omzeteisen (te) hoog uitvallen kan dit negatieve effecten hebben op de marktwerking.

Omzeteisen

De gemiddelde omzeteis is gebaseerd op de door het Steunpunt geregistreerde, zowel nationale als Europese, aanbestedingsprocedures voor architectendiensten met uiterste aanmelddatum in 2009. Bij ongeveer 10% van de Europese aanbestedingen werd er geen omzeteis gesteld. De helft hiervan betreft opdrachten van de Rijksgebouwendienst, en hiernaast een enkele Europese prijsvraag gevolgd door een onderhandelingsprocedure. Bij de overige aanbestedingen werd een omzeteis gesteld met een gemiddelde van € 849.894. Wanneer de procedures zonder omzeteis meegewogen worden (omzeteis van € 0), komt de gemiddelde omzeteis over 2009 op € 753.938.

Architectenbureaus

Schattingen van de exacte omvang van de architectenbranche lopen nogal uiteen; harde gegevens zijn niet beschikbaar.

Volgens Senternovem (*Innovation Intelligence: verkenning Creatieve Industrie CI*, 2009) zijn er in Nederland ongeveer 13.000 architecten geregistreerd. Er zijn naar schatting 3.000 architectenbureaus waarvan zo'n 2.500 zich primair bezig houden met het ontwerpen van bouwwerken. Kleinschaligheid is een kenmerkende karakteristiek van de Nederlandse architectenbranche. De meerderheid telt minder dan 5 werknemers; de gemiddelde grootte ligt tussen de 5 en 10 fte (volgens Stichting Pensioen Architecten SPA 10 medewerkers, volgens BNA 6,7 en volgens Landelijk Informatie Systeem Arbeidsmarkt LISA 4,7 medewerkers). Enkele tientallen van de 3.000 bureaus tellen meer dan 50 werknemers.

Behaalde omzetten

Er zijn evenmin openbare, exacte data beschikbaar over de architectenbranche als geheel die de omvang van de bureaus relateren aan de behaalde omzetten. Daardoor is het niet mogelijk om exact vast te stellen welke bureaus zich wel en welke zich niet kunnen kwalificeren voor aanbestedingen voor architectendiensten. Ter indicatie heeft het Steunpunt gebruik gemaakt van de conclusies uit de bedrijfsvergelijkende onderzoeken van de BNA over de jaren 2006-2008 (de periode waarop de omzeteisen in 2009 betrekking hadden) onder de bij BNA aangesloten architecten. De omvang van hun bureaus varieerde van eenmanszaak tot bureau met meer

dan 100 werknemers. Het Steunpunt veronderstelt dat de populatie van de deelnemers qua omvang van de onderneming en behaalde omzetten een representatieve doorsnede biedt voor de architectenbranche als geheel. Uit de BNA rapporten blijkt dat de gemiddelde omzet van de deelnemers in 2006 € 507.000 bedroeg, € 512.000 in 2007 en € 610.000 in 2008 (gemiddeld € 543.000). Deze bedragen liggen aanzienlijk lager dan de hiervoor genoemde gemiddelde omzeteis. Het 'gemiddelde architectenbureau' kan zich dus niet kwalificeren voor de 'gemiddelde aanbesteding.'

Wat moet verstaan worden onder het 'gemiddelde architectenbureau'? Navraag bij BNA leert dat in 2008 vrijwel alle zeer kleine ondernemingen (tot 5 fte) een omzet behaalden die ver beneden het gemiddelde lag. Deze groep vormt verreweg de grootste groep in de architectenbranche. De grote bureaus (meer dan 10 fte) behaalden in de meeste gevallen een omzet die ver boven het gemiddelde lag. De resterende middelgrote bureaus (5-10 fte) behaalden gemiddeld een omzet van € 530.000. De BNA heeft berekend dat in 2008 de gemiddelde productiviteit per fte € 85.000 bedroeg. Op basis van deze gegevens kan worden gesteld dat een architectenbureau over 10 fte moet beschikken om aan de gemiddelde omzeteis te voldoen (8,7 fte indien de procedures zonder omzeteis meegewogen worden).

Deze toelichting is gebaseerd op gemiddelden, niet op individuele gevallen. Duidelijk is, dat een groter inzicht in de architectenbranche gewenst is om het aanbesteden van architectendiensten verder te professionaliseren.

Gunningen

Niet vaak genoeg kan worden benadrukt dat de aanbestedende dienst verplicht is, ook de gunningen aan te kondigen. Dit is meestal niet het geval, onder meer niet bij de gunning van gemeentehuis Rucphen aan De Twee Snoeken. Hiermee is De Twee Snoeken het tweede bureau waaraan in 2009 vijf opdrachten zijn gegund. Het Steunpunt roept de aanbestedende diensten op, alle gunningen voortaan aan te kondigen.

Informatie

Michel Geertse, info@ontwerpwedstrijden.nl